

JULIO-SEPTEMBRO 1954 . N° 174

Ca dokumento esas enretigata da Ronald Bijtenhoorn
www.bijtenhoorn.nl

PROGRESO

Progreso fóndejis da Profesoro Louis Couturat,
Collège de France, en 1908. Ol konsakresas a la
propago, a la libera diskuto ed a la konstanta
perfektigo di la Linguo Internaciona. Progreso
editesas kom la oficala organo di la

UNIONO POR LA LINGUO INTERNACIONA

(IDO - ESPERANTO REFORMITA)

KONTRIBUTAJI POR LA UNIONO

Membri abonanta	kolektiva od individuala, minima kontributajo 5.— sFr.
Aboni ordinara	5.— sFr.
Meceni	pagas segun volo e recevlas gratuite plura ekempleri de Progreso, se ta deziro sat frue indikesas.

On povas pagar en nacionala pekunio al sequanta landal agenti:

<i>Anglia:</i>	Dlo. E. C. Haslam, I. L. S. kasero, 3, Spare- leaze Hill, <i>Loughton</i> (Essex)	sh. 8/—
<i>Austria:</i>	K.M. Polan, Oswaldgasse 14/VI/10, <i>Wien XII</i>	sh. 25.—
<i>Belgia:</i>	Victor Gouff, Av. P. Deschanel, 254, <i>Bruxelles 3</i> (Postgirokonto no. 1589.10)	bfr. 60.—
<i>Brazilia:</i>	Dr. Faust Tenfuss, Caixa postal, 147 Mirassól, <i>E. S. Paulo</i>	Cruz. 25.—
<i>Chekoslovakia:</i>	C. Novy, Vratislavova 5, <i>Praha VI-58</i>	cKr. 100.—
<i>Dania:</i>	E. Thomsen, Sjaellandsgade 57, <i>Fredericia</i>	dKr. 8.—
<i>Francia:</i>	C. Papillon, 52, Rue Petit, <i>Paris 19e</i> (Post- chekokonto 317.32 Paris)	ffr. 400.—
<i>Germania:</i>	Berlin ed Est-Zono: Kurt Linde, Manteuffel- strasse 6 (I) <i>Berlin S. O. 36</i> West-Zoni: Erich Schneekloth, Sedanplatz 6, (16) <i>Wiesbaden</i>	DM 4.50
<i>Hispania:</i>	Joaquín Ferreres, 26 de Enero, 38, 2º <i>Barcelona</i> (Hostafranchs)	Pt. 30.—
<i>Hungaria:</i>	Dr. Arpád Vigh, paroko, Damjanich-u. 47, <i>Budapest XX</i> , Postchekokonto 54.944	Ft. 12.—
<i>Italia:</i>	Leonardo Raiteri, <i>Inverigo</i> (Como)	Lit. 700.—
<i>Luxemburgia:</i>	H. Meier-Heucké, 38, rue Sainte-Barbe <i>Esch/Alz.</i>	lfr. 60.—
<i>Polonia:</i>	Mgr. Julian Was, Krasinskiego 16, <i>Warszawa</i>	Zl. 5.—
<i>Suedia:</i>	T. V. Bäckström, Götgatan 79, <i>Stockholm</i>	sKr. 6.—
<i>USA:</i>	C. A. Roström, World Language Institute, 2450, Southport Ave, <i>Chicago 14</i> , Illinois	Doll. 1.20

En l'altra landi on povas sendar la pagi (til la 30a aprilo maxim tarde) ad un del supra adresi o direte al kasero di ULI: *J. Kreis-Schneeberger*, Case Champel 27, *Genève* (Suisia). Postcheko-Konto I/7202 (ULI). Banko-konto: Société de Banque Suisse, *Genève* (Uniono por la L. I.)

Omna landal agenti acceptas anke komendi por lernolibri, vortari ed altra Ido-materialo ye la kondicioni indikita en la 3a kovril-pagino.

PROGRESO

Julio - Septiembre 1954 . No 174

LA IDO-TRANSSKRIBO DI ANTIQUA GREKA NOMI

D A B. C. SEXTON, B. A.

Recente, en artiklo quan me skribis por ica revuo, me mustis uzar plura nomi antiqua greka. Afrontis me problemo, quale reprezentar li en Ido, uzanta la latina alfabeto. Nam maximaparte ica nomi ne es tradukita en nia lexiki. Me konsultis la Komplete Gramatiko Detaloza da L. de Beaufront, qua dicas «on transskribas (la nomi) segunlitere, kande li esas skribita per l'alfabeto Romana, mem la Greka nomi, di qua la transskribo Latina es klasika». Or, to es tre klara, ma tre stranje l'autoro ne sequas sua regulo en l'exempli quin il donas pri olu, nam ilua *Sokrates* es la greka formo, ne la latina, qua es *Socrates*. Advere, en posa paragrafo pri la biblala nomi, il konsilas remplasigar la latina *C* harda per *K*, e *PH* per *F*. Tamen il ne sequas ica nova regulo plu strikte kam l'altra, nam il donas kom exempli, *Caesar*, *Cicero*, *Scipio*, *Gracchus*, vice *Kaesar*, *Kikero*, *Skipio*, *Grakkhus*. Anke en nia lexiki ni trovas formi tala quala *Lidia*, *Likaonia*, *Egiptia*, qui ne sequas la latina formi *Lydia*, *Lycaonia*, *Ægyptia*, ma semblas esar formacita segun la latina fonetiko, do, tote kontre al supera reguli. Pluse on trovas en la granda franca lexiko da Beaufront e Couturat, la adjektivo «platonala», formacita evidente de l'Idala sufixo -ala e la greka formo *Platon*, vice la latina *Plato*.

Rezume, vice transskribar la greka nomi segun simpla uniforma regulo, la maxim alta autoritati idista sequis de tempo a tempo quar interkontravencanta sistemi, nome per uzar:

1. La latina formo
exemple *Caesar*, *Cicero*, *Scipio*, *Gracchus*.
2. La latina formo, ma remplasigante *C* harda per *K* e *PH* per *F*
exemple *Sokrates*.
3. Fonetikala latina formo
exemple *Lidia*, *Likaonia*.

4. Greka formo

exemple *Platon*.

Es remarkinda ke quankam l'originala regulo impozas la latina formi, sistemo l, me ne sukcesis trovar irga exempli di olua uzo od en la modeli donita, od en la lexiki. Kande l'autoritati tale es konfuza e .su kontredicanta, ne es astonigiva ke l'ordinara Ido-texti ne prezentas uniformeso. Tre ofte on deskovras heziti inter *Plato* e *Platon*, *Crito* e *Kriton*, e. t. p. Semblas ke la kustumo es inventar ica transskriburi hazarde, vorto po vorto, segun la maxim nova gusto di la tradukanto. To rezultigas kaoso linguala, olquan me trubloze trovis kande me mustis transskribar ica nomi, en mea artiklo pri la utopii.

La metodo solvar ica problemo es klara. On devas selektar bona transskribala sistemo, e sequear olu rigoroze. Ma qua sistemon ni selektez de la quar nun uzata? Ni konsiderez la argumenti.

1. Latina formi

Exempli: *Anchises*, *Ajax*, *Aesop*, *Hercules*, *Cyrus*, *Ulysses*.

Favore: a) Plu konocata kam l'originala greka formi.

b) Rekomendata en la Kompleta Gramatiko Detaloza.

Kontre: a) Nur rare sequita precize en nuna texti.

b) La korekta pronunco di ica latina ortografii tote kontreagas l'Idala pronuncala reguli. Exemple, *Cyrus* devas esar pronuncata latine *Kirus*.

c) Por omna altra lingui es nia kustumo uzar la nomi en l'originala formo, exemple *Venezia*, *Kun-fu-tze* (vice *Venetia*, *Confucius*), exemplo sequenda anke por la Greka.

2. Latina formi, remplasigante *C* harda per *K* e *PH* per *F*.

Exempli: *Ankhises*, *Alkestis*, *Hekuba*, *Lykurgus*, *Aristofanes*.

Favore: a) Rekomendata en la Kompleta Gramatiko Detaloza.

b) Plu fonetika por la latina pronuncado.

Kontre: a) Destruktas la korekta latina ortografio.

b) Restas ankore la literi *Y* vokala ed *H* silenta (en *TH* e *KH*), qui ne existas en l'Idala alfabeto.

c) Nek la ortografio nek la pronunco di ica formi es originala greka.

3. Fonetikala latina formo

Exempli: *Ankises*, *Alkestis*, *Atenai*, *Kirus*, *Lidia*, *Ulises*.

Favore: a) Se pronuncata segun l'Idala reguli, ica formi produktas korekta latina fonetiko.

b) Uzata por geografiala nomi en nia lexiki.

Kontre: a) La pronunco quan reprezentas ica formi es plu dubitoza e disputata kam la latina ortografio, e posible divenos obsoleta.

b) Destruktas la konocata e korekta latina ortografio.

c) Nek la ortografio nek la pronunco di ica formi es l'originala greka.

4. Greka formo direte transskribita

Exempli: *Athenai*, *Amphitryon*, *Heraklës*, *Lydia*, *Platon*.

Favore: a) Preciza transskribo en la latina alfabeto di la originala ortografio.

b) Pronuncala reguli por ica transskriburi es preske identa a ti di Ido. Do, la lektanto facile pronuncus la nomi korekte.

c) Tala sistemo es ja populara en Ido-texti.

d) La korekta formo uzenda es rapide e senhezite trovebla dal uzanto, per la simpla konsulto di transskribala tabelo. On ne devas savar la latina formo o la pronunco.

e) La sama tabelo es utila por transskribar la moderna greka nomi.

Kontre: a) Ne tante familiara kam la latina formi.

Or, segun mea opiniono, pos trairir la supera punti, ed esplorir olia relativa importo, on mustas konkluzar ke la maxim bona solvuro es la quaresma, t. e. direta transskribo del antiqua Greka. Hike me prizentas mea transskribo-tabelo.

Greka		Ido		EXEMPLI	
				Greka	Ido
A, a	A, a	Ἀγαμέμνων	Agamëmnon		
AI, ai	AI, ai	Ἰσώπος	Aisopös		
AY, av	AU, au	Ἄβυλος	Aulis		
B, β	B, b	Ἄβυδος	Abydös		

Γ, γ	G, g	Γλαυκων	Glaukon
ΓΓ, γγ	Ng, ng	'Αγγειδας	Angēnidas
ΓΚ, γκ	NK, nk	'Αγκαιος	Ankaiōs
ΓΧ, γχ	NKH, nkh	'Ογκηστος	Ōnkhestōs
ΓΞ, γξ	NX, nx	Σφιγξ	Sphinx
Δ, δ	D, d	Διομηδης	Diōmedes
Ε, ε	Ē, ē	'Εφεσος	Ephēsōs
ΕΥ, ευ	ĒU, ēu	Ευφοριων	Euphōrion
Ζ, ζ	Z, z	Ζακυνθος	Zakynthōs
Η, η	E, e	'Ηγωνη	Elonge
ΗΥ, ηυ	Eu, eu	ηυς	eus
Θ, θ	TH, th	Θρακη	Thrake
Ι, ι	I, i	'Ιλιος	Iliōs
Κ, κ	K, k	Κλεων	Klēon
Λ, λ	L, l	Λυδια	Lydia
Μ, μ	M, m	Μακεδονια	Makēdōnia
Ν, ν	N, n	Νικιας	Nikias
Ξ, ξ	X, x	Ξανθιππη	Xanthippe
Ο, ο	Ō, ō	'Ορεστης	Ōrēstes
ΟΥ, ου	ŌU, ōu	Λυκουργος	Lykōurgōs
Π, π	P, p	Πυθαγορας	Pythagōras
Ρ, ρ	R, r	'Ομηρος	Hōmerōs
Ρ, ρ	RH, rh	'Ραδαμανθυς	Rhadamanthys
Σ, σ, ς	S, s	Σαλαμις	Salamis
Τ, τ	T, t	Τιμοκρατης	Timōkrates
Υ, υ	Y, y	Λυσανδρος	Lysandrōs

Φ, φ	PH, ph	Σοφοκλής	Söphökles
Χ, χ	KH, kh	Χερσονήσος	Khërsönesös
Ψ, ψ	PS, ps	Ψυτταλία	Psyttalëia
Ω, ω	O; o	Ὀιδεῖον	Oidëiön
	H, h	Ἡρακλῆς	Heraklës
	(omisez)	Ἐκστρατός	Ekhëstratös
	(omisez)	Κλεόκριτος	Klëökritös

Pronunco

La pronunco di ica transskribita nomi es tre simpla, e konformas grandaparte ad ordinara Ido-pronunco. Adminime, ta qua pronuncus oli kom Ido-vorti ne grave erorus. Ni tamen adicisionis kelka signi e kombinuri por transskribar soni neexistanta en Ido, e donas hike expliko, qua posibligas al uzanto la perfekta pronunco dil antiqua Greka.

1. La *ë* ed *ö* es pronuncenda plu kurte kam *e* ed *o*.
2. Pri la pronunco di *eu* ed *ëu* la autoritati ankore desakordas. La alternativivi es:
 - a) *eu* quale en Ido.
 - b) *yu*
 - c) quale franca *eu* en *feu*, *eux*, angla *er* en *father*, *lather*, od germana finala *e*.
3. *Z* es pronuncenda kom *dz*.
4. *Th* es *t* aspirata. On pronuncez la *t* ed *h* distingite e klare, e ne quale en la *th* angla.
5. *Rh*, sono altra kam *r*, es pronuncenda kelke en la guturo quale *r* franca.
6. *S* es pronuncenda kom Ido *z* avan *b*, *g*, *d*, *m*, altrakaze kom Ido *s*.
7. *Y*, kontre kam en Ido, es sempre vokalo, pronuncenda quale la franca *u*, od la germana e sueda *y*. Por atingar ta sono, esforcez dicar *i* per labii rondigita, e la rezulto esos *y*.
8. *Ph* es *p* aspirata. On pronuncez la *p* e la *h* distingite e klare. On tote ne pronuncez *ph* kom *f*, quale en angla e franca.
9. *Kh* es pronuncenda quale *h* en Esperanto. Ol ja existas en geografiala nomi Idala.

Me devas dicar ke la formi uzita da me en la supre-mencionita artiklo en *Progreso* ne tote konformas al reguli hike prezentata. La kauzo di to es ke pos sorgoza studiado me chanjis mea opiniono pri kelka punkti, notinde pri l'introdukto di *y* e *ph* qui tante naturaligis multa nomi, e faciligis lia korekta pronunco segun la greka kustumo. Anke on notez ke la nuna Idala geografiala nomi *Tesalia*, *Trakia*, *Kapadocia*, *Lidia*, *Likaonia*, kontreagas la formi donita per mea tabelo, qui es *Thëssalia*, *Thrake*, *Kappadökia*, *Lydia*, *Lykaonia*. Do, takaze, la nova formi es uzenda nur kun asterisko.

Fine me prizentas ica mea laboro al Ido-publiko ed al Ido-Akademio, ne kom perfektajo, ma kom ulo diskutenda e kritikebla. Sive ol trovos favoro, sive repulso, esos egale satisfaciva por me se ulmaniere ol duktos ad uniforma regulo qua solvos ica problemo.

IDISTA MEMORAJI

LA UNESMA YARI

DA EWALD RÖHNISCH

En la yaro 1908, me esis 26 yari, me lektis en la Germana *semanala* jurnalo «Die Woche» raporto pri l'internaciona Esperanto kongreso en Dresden, Germania. To esis l'unesima informo atinginta me pri l'existo dil internaciona linguo-problemo. Veninta al hema urbo pos sisyara vagado en Suisia, Francia, Skandinavia, Anglia, Hispania ed USA me konciis ankore la desfacilaji dil interkompreno pro la difero di la lingui e konsideris internaciona helpo-linguo kom tre utila kozo.

Or pos kelka esforci me sucesis aquirar lernolibro di Esperanto e studiis ol dum cirkum un yaro autodidakte. Ma havante pasabla konocaji di plura importanta lingui, me esis shokata pro multa detali en Esperanto qui, segun mea linguala experienci esis parte nenecesa, parte tedanta e leda.

En autuno 1909 Sioro Heinrich Peus parolis okazoje poli-

tikala diskurso en nia urbo (Zeit) anke pri la problemo dil internaciona helpolinguo e rekomendis al progresema laboristi la studio ed aqiro dil Mondolinguo Ido en lia kombato por emancipo e por evito di militi. Esis cirkum 12 personi qui kompris lernolibri di Ido da Sdo Peus. Studiante ta lernolibro – da Nötzli – me trovis en Ido Esperanto developita a stando plu perfekta e rezolvis adhero ad Ido ed olua movado. Ni fondis studio-rondo di qua me, pro mea savo linguala agis kom instruktero. Balde, konstitucinta ni kom Ido-societo, ni adheris al Uniono por la linguo internaciona Ido e divenis per to aktiva ingrediento di la Idomovado.

Ni korespondis kun Idisti en stranjera landi e lektis la diversa Idorevui ex. Internaciona Socialisto e Progreso. Danke la fervoroza propagado di Heinrich Peus la movado kreskis en Germania e balde ni aranjis renkontri di Idisti. Tale eventis Idokonferi en Leipzig, Dessau, Köthen, Halle a.d. Saale, Stassfurt e Berlin. Ankore cadie, pos plu kam 40 yari me joyas pro la sincera e racionoza entuziasmo qua regnis kom spirito di nia konferi en kontrasto kun la odioza fanatikeso, quan, en la lasta yardeki ni omni experiencis en la lukto politikala e mem che nia antagonisma konservema mifrati.

L'unesma mondomilito ya donis a nia movado grava stroko; ma tamen pos ol ni sucesis rivivigar nia movado e mem obtenar splendida prospero qua montris su en l'internaciona Idokongresi en Wien, Dessau, Kassel (di qua me esis la jeranto), Luxembourg, Szombathely, Mondorf e Paris e per l'aparo di multa nacionala Idorevui en preske omna Europana landi e per l'internaciona revui «Progreso» e Jurnaló internaciona. Ofte, ofte me memoras sentenco di nia estimita Pioniro H. Peus «La studio e lekto di Ido es mentala plezuro».

Abatanta e paralizanta strokon la mondlinguala movado recevis per la nasko di la diktatoriala governo-sistemi en Europa e per la duesma mondomiliti. Me ipsa perdis omna mea Idoliteraturo kolektita dum triadek yari. La diktatoriala monstro destruktis omno. Tatempe me sentis me kom ento kun frakasata anmo; nam vere, frequentinte nur elementara skolo me dankas mea eruditeso a la studio di la ecelanta, instruktiva ed edukanta Idoliteraturo.

Ma Ido vivas tamen – olua anmo – spirito vinkis la paralizeso. – Ma por olua manteno, prospero e finala vinko oportas laborar kun la sincera e nobla entuziasmo de l'«unesma yari».

LA DISPUTO

DRO PAUL DAHLKE - TRADUKIS M.J.

Du skol-pueruli disputis pro objekto, quale eventas tale che homi, yuna ed olda, granda e mikra. Omna du esis justa. Li mem esis kapabla pruvar sua justeso, se on nur volis okupar lia vidpunto e vidar la kozo per lia okuli. Portata dal koncio di lia justeso, li furioze atakis l'un l'altra. Che un de la kombatanti la nazo ja sangifis, che l'altru la vesto e la kolumno esis lacerita, kande tandem la instruktisto aparis.

Quik la du atakis lu per lia afirmi esar justa. En ecitita paroli la du pruvis, pro quo li esis justa. La instruktisto kalme lasis li finar lia paroli. Lore lu dicitis: «Se du disputas l'un kun l'altra, ya ne esas altre ke omna de la du es justa, se on vidas la kozo per la propra okuli e ke omnu de la du es ne-justa, se on vidas la kozo per la okuli dil altri. Ma de to vi vidas, ke en la mondo dil erudita homi ne sole importas, kad on es justa o ne. La justeso sola povas facar inferno ek la mondo ed ek la homala vivo. Se vi povus nun kalme spektar vi, quale vi aspektas – sordida, desordinita, ecitite respiranta, sen-digna, vi ya vidus, ke la koncio luktar por bona justeso es mala rekompenco por to. Merkez, pueri, ke en la mondo, adminime en la mondo dil homi honesta ed erudita, min multe importas ke justeso kam ke paco regnas. Se paco existas, lore justeso e yusteso ya certe kreskos. Justeso esas bona, ma se ol defensesas per koakto, ol ne plus restas bona. Pro to exercez justatempe anke okazione cedar e renuncar via bona justeso, por la paco. Nam savez, quon la homi nomas bona justeso e quo donas a li la yuro esar justa, to funde es nur lia egoismo. Omna malaji dil mondo, en skalo mikra e granda, venas del egoismo. Gardez vi de ol. Lernez cedar. Ne povar cedar es mentala streteso! Quale irgatempe devas venar paco en la mondo, se la individui ne justatempe komencas sakrifkar ad olu? Esez certa, ke per to vi ne perdos ye digneso. Lernez konceptar, ke por la cedo ofte esas necesa plu multa kurajo e forco kam por koakte pretendar sua justeso e vi divenas bona membri dil socio homala – prizata che altri, kontenta pri vi ipsa.

DECIDO OFICALA DIL AKADEMIO DI IDO

Aprobata L. S. 34. 54. 161: butomo/ula junkatra marshoplanto
Repulsita L. S. 34. 54. 162: boruro

NI VIVAS PER MANJAR — II

DA AXEL RYLANDER (STOCKHOLM)

Experta mashinisto nultempe donus sua mashino altro kam primklasa karbono, ma multa personi es ne sempre tante minucioza pri la kombusteblo li donas al homo-motora. Or, quale mashino mustas oleuzesar e bone mantenesar, tale la korpo postulas kelka sorgo, ultre ke la nutrivo singladie rinoyigesas. Es ya precipue l'experienci dil nova tempi qui indikas plura substanci, en qui la naturo por tale dicar, depozis la trezori dil vivo: sunbrilo, energio, rivivigo. Es ita substanci, quin ni nomizas vitamini. Li mustas esar en nia nutrivi en tam natura formo kam posibla.

On do povas questionar su, qui la maxim granda erori en nia diala dieto esas, e quale remediari li. La moderna nutro-fiziologia literaturo donas la respondo.

Tro granda albumin-adporto, manko di vitamini, manko di mineralsali, manko di natural nutrivo aparas kom la maxim evidenta defekti en la dieto.

Yen sube proba di eroroza, ma ordinara dejuneto-tipo, en qua la vitaminaro pleas subordinita rolo:

Viktuali-speco	Quanteso gramo	Kroni	Ore	Albumino gramo	Karbohidrati gramo	Graso gramo	Sali gramo	Vitamini		
								A	B	C
Bovo-karno	150	-	60	30	-	16,5	0,1	-	-	-
Ovi, 2	100	-	24	10,6	0,4	9,3	0,8	+	+	-
Butro	75	-	20	-	-	65	1,2	+	+	-
Blanka pani, 2	140	-	10	14	72	-	1,1	-	-	-
Biro, botelo	-	-	20	0,2	20	-	0,1	-	-	-
			1	34	54,8	92,4	90,8	3,3		

La tro granda albuminadporto esas evidenta en ta exemplo di dejuno, qua ankore alte estimesas da multi. Ni trovas ke ni ja ye ca repasto plenigis la diobezono de albumino, konsiderinde ecesis la grasobezono, ma kontree havas multo restanta til la 4-500 grammi karbohidrati, quin ni bezonas. Pluse esas la vitaminadporto extreme neimportanta e monolatera. Samtempe la

preco povus plenigar la tota nutrobezono por du dii. De ica exemplo de mala menuo til la postulo ad apta manjajo dil moderna nutrofiziologio la pazo esas longa.

Ciencisti e mediki esas akordanta pri ke la maxim importanta nutrivi esas: Lakto, pano de branzoza farino, fresha legumi, terpomi, salado, beri, ovi e mielo. Lakto e pano mantenas la mezuri anke koram moderna postuli. Ma la lakto mustas esar ne koquita e la pano bakita de kunmuelita (grosa) farino.

La Sueda «spisbröd» (hardpano) esas la maxim bona pano-tipo dil mondo. La harda pano mixesas anke plu facile kun salivo e suko stomakala kam la mola ed ante omna fresha pano. Pluse harda pano fortigas la denti e la jenjivo. Existas en Suedia, precipue en la norda provinci, personi, qui esas plu kam 80 yari kun tote blanka e neruptita denti, ed esas fakto ke li nur manjas hardpano – «spisbröd».

Inter nia maxim importanta nutrivi kontesas anke la produkturi di la lakto: butro e fromajo. Pose venas terpomi, terfrukti ed omna speci de legumi kun beri e frukti. Ica nutrivo devas formar nia normalnutrivi; oli esas sempre parto di nia dial dieto en fixigita quanti.

Yen exemplo di chipa e samtempe ideala dejuneto. Ol pravas, quale on kun la maxim simpla nutrivo – pano, lakto e tomati – povas facar kompenso de maxim granda importeso, precipue se ol omnadie iterigesas:

Viktuali-speci	Quanto gramo	Kroni	Ore	Albumino gramo	Graso gramo	Karbohidrati gramo	Sali gramo	Vitamini		
								A	B	C
Harda o										
grosa pano	30	-	4	6	1	36	1	+	++	+
Butro	50	-	8	-	26	-	1	+++	-	-
Lakto	250	-	6	9	9	22	0,5	+++	++	-
Tomati	100	-	15	-	-	-	-	++	++	+++
				33	15	36	58	2,5		

L'unesma dejuntipo kustus 1,34 kroni dum ke ca kustus 0,33 kroni, quo esas difero de 1,01 kroni. Malgre to on recevas dejuno qua satisfacas la maxim alta postuli pri apta manjajo dal nutrofiziologio.

LINGUALA SUPLEMENTO

NUMERO 35 — JULIO-SEPTEMBRO 1954

Numeri dil akademiani: 1 dr. Auerbach, 2 Bogard, 3 dr. Bozzolo, 4 dr. Brismark, 5 Čížek, 6 Cornioley, 7 Hubbard, 8 Jacob, 9 Jahn, 10 Kreis, 11 dr. Maserà, 12 Meier, 13 Röhnisch, 14 prof. dr. Tenfuss, 15 Vinez. — Majoritato: 8/15 adminime.

Anke l'altra Idisti, precipue la specialisti pri fako tushata da ula prozaji, es invitata kunlaborar.

***brikolar**/facar omnasorta mestieri, mikra labori (ne nur ye pejorativa senco). — 7 yes, 7 no. 14? (Depos du yari ni vane ekspektas ta decidanta voto. Sincera questiono: ka ta nedigna si-tueso mustas ankore longatempe durar? 6.)

***bronko** vice bronkio. — 7 yes, 7 no. 14?

***bukaniero**/olim en Amerika bufalochasero, plu tarde pirato. — 7 yes, 7 no. 14?

***buna**/artificala kauchuko, C 500 H 1002. — 6 yes por *buna, 2 yes (1?) por «buna», 5 yes por *bunao, 2 yes por *buno, 0 no. Mankas 3-7-14.

***ceceo**/ul afrikana musho, qua per piko multe domajas la bestiotrupi. — 5 yes por *ceceo, 1 yes por *cece-musho, 5 yes por *tsetseo, 1 yes por *tse-tse-musho, 5 no. Mankas 3-11-14.

***celosio** vice amaranto. — 4 yes, 5 no. Mankas 3-11-14.

***cerciso**/ornal arboro ek Sudeuropa, havas rozeta til blanka flori. — 5 yes, 5 no. Mankas 3-9-11-14.

***chemizo** vice hominokamizo. — 1 yes, 3 no. — 1: no, nene-cesa. 4: no; se on bezonas, on dicez hominokamizo. 8: no, nam kamizo povas definesar sive por viri sive por mulieri. 10: no; me ne konsideras ica objekto kom sat importanta por meritar specala nomo. — 1 yes, 7 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

***chevaliero** vice kavaliero (historiala senco). — 2 yes, 2 no. — 1: no, superflua; kavaliero havas la historial senco; ultree ni havas kavalkero, -isto, kavalriano. (Kavaliero nun hav anke aktuala senco: homulo tre galanta vers homini. 6.) 4: yes. 8: no; 10: no; la exempli IRS pravas ke «kavaliero» es bona por expresar anke la senco historiala di ca vorto. — 3 yes, 5 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

***cianekulo**/ucelospeco. – 3 yes, 1 no. – 1: yes, E bluthroat. 4: yes; ni devas restriktar la Ido-igo di planti e animali a la maxim ordinara; altrakaze ni uzez la latina nomi. 8: no; se on ne povas adoptar tradukita nomi populara, teknikal komitato devus proponar nomi zoologiale qui ne ja existas, ma prefere ne pelmele. 10: yes; anke en S nomizesas cianécula (del L cyaneus = blua). – 6 yes, 2 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

***cianotipo**/arkitekturala desegnuro per blanka linei sur blua papero. – 3 yes, 1 yes por *cianografo, 1 no. – 1: no; D blaupause, E blueprint; do blukalquo suficas. 4: yes. 8: no, ni ja diskutis *bluprintar antee. (Ni refuzis ta formo; pro to semblas esar utila diskutar altra formo. 6.) 10: no, ne suficante konocata ekspresuro. Ferreres: S cianotipo. – 4 yes, 1 yes por *cianografo, 4 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

***cicerono**/guidero, montrero, akompanero, deskriptero, eksplikero pri vidindaji por stranjera vizitanti. – 3 yes, 1 no. – 1: yes, internaciona. 4: no, superflua. 8: no, guidero suficas. 10: yes, tre utila, anke S cicerone. – 5 yes, 3 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

***cifa**/livrat afrankite ed asekurite til la destineyo, parolante pri navala livrado. – 2 yes, 2 no. – 1: no; ni uzez la internaciona abreviuro cif kom nemediata adverbo: cif Liverpool, livrar cif. 4: yes. 8: no, apartenas a terminologio special. 10: no, es tote nenecesa Idigar ica termino absolute internaciona (en la komerco) kom «cif.», t. e. abreviuro de tri angla vorti. – 3 yes, 2 yes por *cif (1, 10), 5 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

***cigareto** vice sigareto. – 4 yes, 0 no. – 1: yes. 4: yes. 8: no, forsan preferinda, ma ne penvaloros la chanjo. 10: no, nam sigareto konkordas plu precize kun la pronunco internaciona (ecepte D). – 6 yes, 2 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

***cinemao** vice cinema. – 0 yes, 4 no. – 1: no. 4: no. 8: no. 10: no, nebela ekspresuro tote ne rekomendinda. – 0 yes, 8 no, repulsita.

***cinglar**/navigar en determinita direciono. – 1 yes, 3 no. – 1: no. 4: no; F cingler esas pasabla obsoleta vorto ed signifikas anke altra kozi. Me pensas ke la Franci prefere dicas «faire route à (vers)». Suficas dicar en Ido «direktar la voyo ad», «vizar». 8: no. 10: no. Ferreres: S singlar. – 1 yes, 7 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

***cinodono**/graminospeco en varma regioni, anke en Germania. – 3 yes, 1 no. – 1: no; ni bezonas teknikala subkomitato

pri botaniko; la fakto, ke specialisti havas la teorial posibleso di kunlaboro ne suficas. (Me invitas specialisti pri botaniko, qui es pronta preparar akademiala decido, komunikar al redaktero dil LS lia adreso. 6.) 4: yes. 8: no, apartenas a botanikal komitato. 10: absteno, vorto tote ne konocata da me. - 4 yes, 3 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

*cinogloso/ula *boragina genero, ornamental e farmaciala, di qua la folii ulagrade similesas hundolangi. - 4 yes, 0 no. - 1: no. 4: yes. 8: no. 10: absteno; vorto tote ne konocata da me. Ferreres: S cinoglosa. - 5 yes, 2 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

*cinosuro/genero di gramini tre komun en la prati alonge la voyi sur la digi. - 3 yes, 0 no. - 1: no. 4: yes. 8: no. 10: no; Scinosura es expresuro astronomiala (Mikra Urso). Ferreres: S cinesura. - 4 yes, 3 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

*ciruso/nubo havanta l'aspekto di maso de tenua filamenti e plumeti. - 3 yes, 1 yes por *cirso, 1 no. - 1: yes. 4: yes. 8: no. 10: absteno. Ferreres: S cirro. - 5 yes, 1 yes por *cirso, 2 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

*cisticerka/situeso dil verm-embrioni, quale ta di tenio, en-kisteskont en l'animalosubstanco qua gastigas lu. - 3 yes, 1 yes anke por *cisticerko, 0 no. - 1: absteno; me ne sentas me kompetenta votar. 4: yes. 8: no. 10: yes, anke S cisticerco. - 5 yes, 1 yes anke por *cisticerko, 1 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

*citronado/naturala drinkajo preparita per aquo sukroz e citronosuko. - 1 yes, 3 no. - 1: no. 4: no, superflua. 8: no; D zitronat ne es drinkajo, ma frukto sukrizita. (Me citas Duden: «Zitronat, eingezuckerte Schale einer Zitronenart; auch: Getränk mit Zitronengeschmack.» 6.) 10: yes. - 2 yes, 6 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

*citronelo/generala nomo di diferanta planti citron-odora. - 3 yes, 1 no. - 1: no; videz mea respondo [sub *cinodono; cetere la propozanto devus donar la DEFIRS-tradukuri dil propozata nova vorti. 4: no; F citronelle esas, segun mea opinio, farmaciala drogo] (melissa officinalis), qua havas citronatra odoro. Esas tote superflua havar specala komuna nomo por omna planti qui odoras quale citrono. 8: no. 10: no. - 3 yes, 5 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

*dado vice ludkubo. - 3 yes, 1 no. - 1: no, nenecesa. 4: yes. 8: no. 10: yes. - 5 yes, 3 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

*daino/dinamikal unajo en la centimetro-gramo-sistemo. - 1 yes, 1 yes por *dino, 1 yes por *Din, 3 no. - 1: no; la interna-

ciona formo semblas esar DYN; kom y esas litero kontenata en nia alfabeto, me preferus la adopto di *Dyn. 4: no; la aspekto di la vorto es kelke stranja. Plusa exameno esas necesa pri la fizikala nomenklaturu. Ka *din-forco esas aceptebla? 8: no. 10: absteno. - 1 yes, 1 yes por *Din, 1 yes (?) por *din-forco, 1 yes por *dino, 1 yes por *Dyn, 5 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

*daktilografo vice mashinskribanto, -ero, -isto. - 3 yes, 1 no. - 1: no, nenecesa e neinternaciona. (Tamen DFIS. 6.) 4: yes. 8: no. 10: yes, expresuro sat internaciona. Ferreres: S dactilografo. - 5 yes, 3 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

*dalia vice «dahlia». - 4 yes, 0 no. - 1: no; dahlia semblas internaciona. 4: yes. 8: no. 10: yes, anke S dalia. - 6 yes, 2 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

*dan vice lore, pose (future). - 1: no. 4: no. 5: no; on komparez Dan-la! 6: no. 8: no. 10: no; lore suficas. 12: no, pro ke ni mustus remplasar «dana». 15: no; me preferas «lore». - 0 yes, 8 no, repulrita.

*daurado/genero di *akatoptera fisho trovebla en l'europana mari, precipue en Mediteraneo. - 1: sen savar la DEIRS-vorti, me ne povas votar. 4: no. 5: no, ma yes por *aurado kom plu adequata kom termino ciencala. 6: no, pro ke til nun mankas la DEIRS formi. Me invitas specalisti pri zoologio, qui es pronta preparar akademiala decido, komunikar a me lia adreso ed informar ni pri la *daurado. 8: no, ma me prizus expert opiniono pri ta radiko. 10: no, semblas existir nur en F. 12: L aurata, D goldbrassen, goldfisch, goldkarpfen, dorade, I orata, R zolotaya rebka; ka ni vere bezonas en Ido por omna ora fisho specala nomo? Ni lasez la ciencisti future decidir. Li forsan selektos *krizofro (L chrysophris). Me dicas yes nur, se mea voto necesigas la definitiva adopto di *daurado. 15: yes, quankam la difero inter *daurado e «dorado» semblas precipue ortografial. - 1 yes, 1 yes por *aurado, 5 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

*davito vice batelhisilo. - 1: yes. 4: yes. 5: no; batelhisilo es plu ample komprenebla internacione. 6: yes. 8: no. 10: no. 12: ta vorto existas en la angla-Ido-vortaro; yes. 15: yes, plu kurta. - 5 yes, 3 no. Mankas 2-3-7-9-11-13-14.

24.8.54. Reguloza respondo es reala laboro por Ido!

Redaktero: H. Cornioley, Schulweg 2, Bern, Suisia

En nia menajo la manjospensi por quar personi ne darfas superesar 100 kroni monate, inkluzite gaso por la preparo. To esas 25 kroni po persono, do min multe kam evaluas kom suficante por multi; esas cirkume 0,83 kroni po dio e persono. Ma me nule volas dicar ke me tale esas male nutrita. Nam la maxim chipa nutrivo esas ofte la maxim valoroza, quale la alegita exemplo pravas. En la altra repasti dil dio devas enirar multo de l'enumerita nutrivi en apta varieso e parte en kruda stando. Erste pos to on povas pensar pri fisho e karno.

Parolesis hike pri vitamini, ed es forsan oportuna explikar ica grava substanco.

Quale domo ne povas konstruktesar sen instrumento, anke se on havas konstrukto-materialo, tale anke ne la celuli dil korpo povas divenar rikonstruktita sen vitamini. Vitamini do esas l'instrumenti, per qui on interligas albumino e karbohidrati por konstruktar e mantenar la granda celuldomo, qua esas la homala korpo. La kemial kompozito esas ankore grandaparte nekonocata, ma la esploro dum la lasta yari tamen multe augmentis la konoco pri oli. Ta quanto de li, quan la korpo bezonas, esas mikra, nur parti de miligramo. Or on savas, qua konsequos, se li tote ekkluzesas ek la nutrivi.

Existas diversa speci de vitamini, qui kvalifikesas: A-V, B-V, C-V, D-V. A-vitamino esas solvebla en graso ma solvesas male en aquo. Li trovesas precipue en fishohepat-oleo, butro, ovi, kremo e fresha legumi, exemple florkaulo, spinato edc. Absenteso o manko di A-V pleas granda rolo kom kauzo di rakito che infanti. Che animali manko di A-V efektigas tardigata kresko, inflameso en okuli ed altra organi edc.

B-vitamino esas solvebla en aquo ed existas en legumi, frukti e lakto edc. Absenteso di B-V efektigas nervinflamesi, qui povas sequesar de paralizi. Ici montras su precipue che uceli. Che homi efektigas manko di B-V la morbo «beri-beri», Aziana maladeso, qua karakterizesas de febleso, paralizesi, sensotrubli, hidroinfluesi edc. Ta morbo devastis ye sua tempo grave la populi en Esta Afrika e tota Azia, populi qui vivis precipue de polisita rizo. Tala rizo esas sensheligita, ed esas fakte la sheli, qui kontenas B-V. Kande on deskovris to, on donis a la maladi la leda, nepolisita rizo; li tre balde divenis sana, la morbo esas nun preske desaparinta.

C-vitamino esas anke aquosolvebla ed existas en frukto, legumi, beri edc. Manko di olu efektigas skorbuto, qua karak-

terizesas da magresko, febleso e sangoperdo. En plu avancita stando la denti ekfalas, e fine la karno dil korpo putras. Olim ta hororigiva morbo existis inter navani dum longa voyaji e pensesis dependar de manko de fresha nutivi. Ye la 17:esma yarcento maladeskis la tota navanaro en certena oranjonavo sur la Mediteraneo en ita maladeso. En sua desespero la navestro lasis la navani repartisar buxo kun oranji por alejar lia tormenti. Kurioze omna viri sanekis pos kurta tempo. D-vitamins fine naskas, on kredas to, ek la sunlumo ma trovesas en omna planti qui expozesas a sunlumizeso.

En Hungaria on sucesis obtenar pura vitamins, precipue C-V ek papriko. On kredas ke on povus impedar kancero en frua stando per ta experienco, ed esas forsan posibla, ke ta morbo dependas de manko di ul substanco, exemple vitamins.

Vitamins destruktetas per varmigo, precipue ye aero-aceso, e ruptetas da lesivsubstanci. Generale vitamins naskas en la herbaro, en celuli qui kontenas plantkolorizo-substanci, quale klorofilo, karotino edc. Tamen la maxim importanta fonto por A-V esas fisohepat-oleo, di qua la kresko-efiko esas cirkume trifoye plu granda kam ta dil butro, e la maxim bona moyeno kontre rakito. La vivo dil eskimoi esus neposibla, se li ne havus ta posibleso. Or, l'alta vitaminqualeso di fisohepato-oleo esas de herba origino. La moruo esas ya bestio, ma ol manjas fishi, qui suafoye manjas vitaminsoza algi e maroplanti.

Kande ni nun savas la granda importo di vitamins por la homo, ni anke komprenas quante importanta esas, ke li eniras nia diala nutrivi. Esas ne necesa ke li esas ibe en amaso, se li nur esas ibe.

Do ni devas egardar la neceso retro-irar a natural nutrivi. La viktualii plumaligesas en preske omna pensebla manieri. La farino sivagesas e tale privacesas de la multlaterala nutrovaloro dil grani. Pri grueli la grani sensheligesas e preparesas a «flakes» de omna sorti, dum ke la brani e sheli esas uzata por vitaminpreparo di kakao e pagesas plurafoye tro multe.

Nur por engajar la naturo en sua servo la homo povas plubonigar sua produkturi. Se ni acceptus ica simpla vereso a nia normo, la renesanco dil natural nutro balde esus realigita. Yen nia preavi! Lia simpla nutrivi: frugala, enoyanta, male preparita. Ma ol havis *un* merito. Ol esis naturala. Li esis anke tre sana e forta gento.

Remarkez ke nia tri maxim chipa viktualii – pano, terpomi

e lakto – ankore konsideresas kom nia maxim importanta nutrivi. Li formacas ankore la bazo di nia manjajo. Certena nutro-fiziologo asertas, ke ni povus vivar ekskluzive per ta tri alimentivi. Ma, ka to ne esus tro enoyanta?

On mustas anke pensar a lo apetitigiva. Agreebla servo ed apetitigiva preparo dil tablo esas grava faktori. On darfas anke ne esar iracoza, kande on komencas la repasto. Se ne ta reguli observesas, nula suko stomakala povas sekrecesar, e do la manjajo ne povas disociesar. On do ne havas utileso dil manjajo. Saimoza servico e disputi an la tablo influas plu multe, kam on kredas, l'utilesa dil nutrivi. Puerin on pro to ne darfas koaktar manjar, nam lore li ne povas digestar la manjajo, ed uldie li divenos malada. Recente me vidis tala exemplo ed audis l'expliko dal mediko.

Fine kelka reguli ye modernigo dil menuo:

1. Uzez nultempe antee preparita viktualii, delicesi e komprita konservaji.
2. Manjez sempre terpomi e legumi kun fish- e karnodishi.
3. Manjez singladie kruda frukto o kruda herbaji en ula formo.
4. Memorez ke grosa pano e lakto esas nia maxim importanta nutrivi.

Savo en ta domeno, qua hike esas deskriptita montros balde, ke plu naturala nutrivi sekurigas ni kontre multa maladeseto, repugnesento e plu o min mala stando. Nur ico ya esas motivo renversar la dieto, ultre ke on po *minima spensi posibla* povas atingar *lo maxim bona posible por la saneso dil korpo*.

SPONTANA KONTRIBUTI E SUBVENCIONI RECEVITA

Strandquist sfr. —.45; Anderegg sfr. 3.50;; Fisher sfr. 7.80; Kleiner sfr. 3.—, Hofstetter sfr. 5.50; Novell sfr. 3.—; Fischer sfr. 3.—; Suis Uniono por la L. I. sfr. 20.—; Dr. Auerbach sfr. 102.25; Badina ffr. 100.—; Martin ffr. 100.—; Riegler DM 1.50; Florent bfr. 30.—; Lemmer bfr. 140.—; Troughau bfr. 40.—; Bologne bfr. 40.—; de Lange bfr. 27.—; Lang sh. 2/6.

La Lundborg-Fondacuro pagis kom subvenciono por 1954 sfr. 663.81 (skr. 800.—); la Sueda Ido-Federuro sfr. 830.— (skr. 1000.—).

Kordiala danko al donaceri!
15. 7. 1954

La kasero: J. Kreis

LA KAKATUO ROZEA

(segun Chiniana poemo de Po hü-i, A. D. 820)

De Annam sendesis, kom donacajo,
Kakatuo rozea, kolorizit
Quale florifo persikiera;
Vera parol-fakultaton il havis
Quaze homala.

On agis ad ita ucelo rozea
Lo sama kam sempre agesis
Al eruditi ed al eloquenti;
Prenis on kajo kun ferma barili
Ed ilun inkluzis interne di ol.

LA SIORINO E LA PIGO

(segun anonima poemo Chiniana del 9ma yarcento, skribita sur
la reverso di Buddhista Skriburo)

«Pigo fortunoz, ucelo sant, qual' mentii odiind!
Se irgatempe portis vu fortune, pruvez lo!
Unfoy' tro ofte venis vu, e vun me kaptis icafoy',
E me inkluzis vu en ora kajo. Tacez vu!»

«Siorino, venis me bon-intencant, por vua joyo;
Me poke kredis ke vu sizos, klefe-klozos me.
Se vu ya deziras ke ta fora viro venez heme,
Liberizez me; ad il me flugos kun l'informo.»

EPIGRAMO

(segun Archias, en la Antologio Greka)

Me esis pigo, ilqua olim kriis
Respondizant paroli da pastori
E da arbor-hakisti e peskisti.
Oft', quale ula multa-voca Eko,
Per respondema lango me kanteskis
Imitachant melodii.

Nun jacas me sternata an la tero,
Sen-langa, sen-parol: la pasionon
Imitachal me esas renunciint.

En Ido da Tom Sweetlove
67c Broadway West, Leigh-on-Sea
Essex, Anglia

l'infanti laceras la pedunkli en bendi e pozas li en aquo, tale ke la bendi kurveskas.

La frukti di la leondento trovesas sur la komuna florsulo di la floruni. Pos la florifo la velkinta korolo, stamini e stilo defalas; la matura frukto es oblonga bruna kozeto qua portas supre longa vergeto de quans somito radias l'arjentea kalic-hari; la florsulo vulteskinta igas li saliar ad omna direcioni, per quo formacesas la konocata «lampeti», quin l'infanti amas extingar per suflar sur li, pos quo la vento dispersas la frukti.

On anke kultivas la leondento: on igas la folii developar su en nesuficanta lumo, pro quo li ne divenas verda, ma restas flavatra. On koquas li, e stufas li en butro e lakto od en florkaulsauc. Ma multi ne amas la bitra saporo.

En prati e fenagri la leondento es konsiderenda kom mala herbo. Advere, ol ne es venenoza, e la bestii manjas ol sen domajo. Ma la folirozeti extensita, sur la sulo privacas la plu nutritiva prato-gramini de lumo ed impedas la formaco di densa gazono. Ulree la folii sikeskas lente e lia prezenteso en la feno augmentas la chanco a fenvarmesko. La pasturo da bovi nocas la planto poke: bovi ne amas la folii, e ne tondas proxim la sulo. Plu multe efikas la mutoni, qui demordas la planti an la sulo e do anke manjas la folii di la leondento. Ico advere ne mortigas ol, ma iterita depasturado exhaustas la palisradiko. Pro to on vidas poka leondenti en prati ube la farmisti edukas multa mutoni.

MODERNA UZO DIL SANSKRITA LINGUO EN INDIA

Dum recenta Indana-Sanskrita konfero eventinta en Lucknow, India, on rekomendis ke la linguo sanskrita donesus nova literaturala formi, e ke ol uzesus por skriptar moderna romani, kurta rakonti, historio, e biografio.

La linguo sanskrita esas un ek la maxim olda lingui en la mondo; existas texti qui originas del yaro 2000 ante Kristo. On konsideras ke ol esas plu proxim kam irga altra linguo a la lasta Indo-Europana linguo ek qua la Greka, Latina, e multa moderna lingui di Europa ed Azia developis. Granda quanto de anciena sanskrita literaturo transvivis til nia epoko.

(UNESCO)

LA HONOR-PREZIDERO DIL UNIONO

Yen la vorti di prof. Lalande responde a lua elekteso kom honor-prezidero dil Uniono: «Me es tre sentema ye la honoro quan la D. K. di ULI facis a me e me pregas vu prizentar a lu mea varma danki.»

«Anciena membro dil Delegitaro, de longe amiko dil regretita profesoro Couturat, probinte pos lua morto kompletigar la selekto dil internaciona radiki quin lu preparabis por la Vortaro dil franca societo di filozofio, me nultempe cesis interesar me ad Ido, okazione konocigar ol segun quante me povis lo, e rekomendar lua adopto.»

«... es plezuroze ke me acceptas la aparo di mea nomo sur la imprimuri dil Uniono ... »
(sign. *A. Lalande*)

André Lalande, Membro dil Instituto di Francia, honorumala profesoro en la Sorbonne.

IDO-KRONIKO

Redaktero: Victor Gouix, Avenue Paul Deschanel, 254, Bruxelles 3, Belgia

ANGLIA

Leeds: «Ido-Letro», marto-apr. 1954, red. A. Hubbard: «Universal Language and simplified Spelling» (Universala Linguo e simpligita Ortografio), da T. Lang; «Kelka Vorti pri Stilo»; «La lasta Rendevuo», da K. E. Siegel, trad. P. Bohne.

Loughton (Essex): La yarala kunveno generala di «The International Language Society of Great Britain» eventis ye la 29a di mayo che damzelo Haslam e gesiori Jacob, en Loughton. La komitato dil societo rielektesis.

FRANCIA

Bourges (Cher): «La Langue internationale», trimonatalo, serio E, n° 3, red. P. Gontier, rue Peschereau, 3, Bourges: «Deux Militants à citer en exemple» (Du Militanti citenda kom exemplo), da E. Philippe, pri la morto di du Ido-pioniri franca sdi Brunet (Boulogne-sur-Mer) e René Lemaire (Epernay); «La Kantiko

suprega» (sequo), trad. M. Persiko e diversa propagadala artikli.

Donzenac (Corrèze): «PILO», n° 147-148 e 149-150, marto-apr. e mayo-junio 1954, red. H. Vinez: «Mea Voyajo a Tahiti (sequo e fino), da H. V. (Ica naraco forsan editesos dal Sueda Ido-Federuro, kun la mecenala helpo di bonvoloza sdi); «La tri Musketieri», da A. Dumas, trad. H. V.; «Medicino ed Ido», da H. Meier; «La Servistino por omna Labori», da C. Papillon.

Ek la lasta n° di «PILO», yen ekstraktajo pri la morto di eminenta Ido-pioniro «JEAN LAURENT» (1876-1954):

Un plusafoye, la franca, mem la mondal Idistaro, es en granda trauro. Nia eminenta samideano ed amiko Jean Laurent, ex-kolonelo-farmacisto en la koloniala armeo, anciena Ido-Akademiano, mortis ye la 2a di aprilo, pos longa e doloroza maladeso. Fakte, depos grava operaco subisita en 1942 en Toulouse, lu preske

sempre enlitigesis. Tamen, lu duris laborar por Ido til sua morto e lu restos kom exemplo di devoteso pri nia idealo. Il evis 78 yari.

Jean Laurent esis un ek la maxim devota e konvinkita Idisti; nultempe, malgre plurfoya solliciti, lu konsentis livar nia movado por partoprenar la labori di altra sistemi e quankam reformema, lu proklamis laute e sempre la supereso di Ido pri l'altra sistemi til lore praktikita.

Lu skribis 5 e publikigis tezo pri aplikado di Ido al Farmakologikoza Cienci (1935) e lo agis multe pri la propagado di nia linguo. Lu nultempe dubitis pri la finala vinko di Ido ed ante nur kelka monati, lu skribigis a me – pro ke lu ne plus povis facar lo ipsa – sua fido en la triumfo di nia idealo.

Dum multa yari, Jean Laurent partoprenis la labori dil Ido-Akademio e renunciis ol nur kande la maladeso koaktis ilu abandonar agema movado.

Lu esis un ek la quar fondinti di nia PILO e la duesma ek li qui desaparais. Pos Georges Aguiré, Jean Laurent, omni devota e maxim kompetenta.

Ido perdas un ek sua maxim agema defensanti e me ipsa perdas precoza amiko qua tante ofte helpis me en mea PILO-laboro. Sua tradukuri ed artikli esis tre prizata da omna nia lekteri ed il esis sempre pronta demonstrar la beleso e la faciloso di nia linguo.

Ma ni riparolos ofte pri nia amiko, kunluktero e kunlaboranto en nia proxima «PILI». Tamen, ni ne volas finar sen prizentar a sua devota spozo siorino Laurent nia emocanta e sincera kondoli, ye la nomo dil franca Idistaro. (Henri Vinez)

La Direktanta Komitato e la Ido-Akademio asocias su a nia sdo Vinez por prizentar sua kondoli a siorino Jean Laurent; nia simpatioza exkolego sempre vivos en nia memoro.

Orléans (Loiret): «L'Unique», n° 83–84, apr.-mayo 1954, red. E. Armand, cité Saint-Joseph, 22, Orléans, humanistala jurnalo, insertinta regulale «La Angulo dil Helpo-lingui»; ca n° publikigas letro da L. M. de Guesnet pri «Pirro e la Kreanti di Lingui internacionales».

Paris: La Ido-Grupo dil Parisana Regiono kunvenas omnamonate (ye la 3a saturdio dil monato) en la kafeerio dil Urbo-Domo (angulo dil stradi di Rivoli e dil Foxo), kun programi tre interesanta pri Ido-propagado e pri temi libere selektita da singlu; sdo. H. Meier probable partoprenabos la maya kunveno.

En la revuo di UNESKO «Le Courier» (La Kuriero), en franca linguo, n° 1, 1954, 7a yaro, avenue Kléber, 19, Paris XVIIe, ni vidas belega pledo por mondlinguo en preske omna artiklo. Plura temi suficas: «La Linguo e l'internaciona kompreno»; «La Turmo di Babelo 1954» (La mondo parolas 3000 lingui); «La lingui anciena riyuneskas (La linguo latina modernizesas ed uzesas en la revuo dil Vatikano mem por komercala annunci moderna; la populo Izraël uzas la hebrea linguo mortinta depos yarmili kom mondlinguo por Izraelidi de 40 lingui nacionala; mikra populi nacionalizas oficale lia lingui parolata, quale la Luxemburgiani, qui nun preparas triesma edituro modernizita di lia linguo-lexiko); «La Linguo kom exporto-artiklo devas adaptar su al destinario»; «Tro multa gramatiko

esas mortigiva por la linguo»; «Karto dil lingui en la Mondo»; «La infanti ne esas tro mikra por lernar plura lingui»; «La traduko-mashino igas ni komprenar stranjera lingui sen lernir ol.» La tereno esas do bone preparita por nia agado necesa ed urjanta.

(Henri Meier)

Saint-Genis-Laval (Rhône): «Le vieux Travailleur» (La olda Laboristo), n° 3, mayo-junio 1954, red. J. Vignes: «Vera e falsa Konoci» (sequo), da M. Guichard, trad. C. Papillon.

Thaon-les Vosges (Vosges): «L'Idisto katolika», n° 2, apr.-jun. 1954, red. E. Bogard: «Nekrologio René Lemaire», da E. Philippe; «La Jurnalisti koram Ido», da R. Egloff e diversaji.

HISPANIA

Barcelona: La 4a di aprilo 1954 eventis la yarala asemblo dil Hispana Ido-Societo, strada Rosellón, 279,2°.

On diskutis ed aprobis la laboro facita dal komitato ed on pose elektis la sequanta sdi por la nova komitato:

Prezidero: Joannes L. de Nadal

Sekretario: Julianus Ruilopez

Kasero: Joachim Ferreres

Konsileri: Kandida Patro

Karolus Ramirez

Joannes Barber Coris

Sdo Barber es nova Idisto, profesoro en la importanta kolegio San Pedro Apostol en Barcelona. Ni esperas ke sdo Barber multe agos por ke sua dicipuli studios Ido.

Exter Barcelona sdi, propagadas multe por nia Ido: sdo Patricias Martinez, en Valencia, ganis plura adepti, inter qui 3 adheris U. L. I.; anke sdi R. Castello e Franciskus Llorca ganis adepti. Ni do joyas pro

ke en Hispania, nia movado pokope apertos sua anciena voyo.

Ye la 25a di mayo, gesiori O. Nordström, ek Stockholm aceptesis da sri de Nadal, Ferreres e cetera sdi ibea okazione sua tro kurta trapaso en Barcelona.

Malaga: Werner Stern, Arroyo Mania, 13, Malaga, publikigis la n° 29 dil organo dil klubo «Cosmos» por internaciona korespondo e kambio: noti en plura lingui ed en L. I.

Seros (Lerida): En la urbo Seros, existas nova grupo «Harmonio», di qua plura membri deziras korespondar: Honor-prezidero: Joachim Ferreres; Sekretario: Robertus Castello Pujades; Vice-sekretario: Isabel Tomey Rodon; Membri: Francisco Ortiz Estrua, str. Dedalo, 9, SEROS (Lerida) dez. kor. pri filatelio e sporto evas 25 yari.

Victor Roigé Jové, str. del Médico, s/n, dez. kor. pri sporto e literaturo, evas 25 yari.

Robert Castello Tomey, Str. Alba, 10, dez. kor. pri Ido, evas 12 yari.

Rosa Isabel Castello Tomey, str. Alba, 10, dez. kor. pri aferi di damzeli, evas 14 yari.

Antonio Ramon Tomey Rodon, str. Alba, 8, dez. kor. pri sporto e radio, evas 24 yari.

Li korespondus kun la tota mondo e promisas balda respondo.

MEXIKIA

Mexiko: «Mondi-Lingua», n° 55 e 56, apr. e mayo 1954, «organo dil Mond Lingui Akademi, universalitad latine», red. ed. A. Lavagnini, A. P. 2929, Mexiko D. F.

SUEDIA

Oerebro: «Svensk Världsspråkstidning» (Sueda Mondolinguo vuo), Re

n° 1, apr. 1954, red. H. Röhnisch: «La Evo di la Tero», da G. Gamov, trad. H. Brismark; «Bela Angulo dil Mondo», da R. Molina Serrano; «Tra Värmland e Dalarna» (fino), da U. Jahn; «Pri la Vin-rekolto en Kastilia», da P. Martinez, e multa propagadala artikli en Ido, en Germana ed en Angla.

SUISIA

Genève: Okazione la 8a asemblo di UNESKO, la mondala «granda» jurnalaro informas (?) sua lekteri pri la problemo dil L. I. Ton facis «La Suisse», en sua n° dil 7a di aprilo 1954, kun spirito plena de ironio e de skeptikismo, sub la rubriko «Bilieto dil Matino»...

USA

Denver (Colorado): «La Revuo Universalala, Revuo humanesala e kulturala», n° 2, jan.-marto 1954, tote en Ido, red. F. Hardin, P. O. 393, Denver I.

Ca 2a numero di R. U. kontenas multa artikli, diverse interesiva, da bone konocata Idisti: M. Pesch, U. Jahn, dro S. Quarfood, T. Lang, E. Anderegg-Gurtner, T. Sweetlove e F. Hardin. La parto suplementala, qua es preske tam importanta kam la parto precipua, es redaktita da Carl Röström e kontenas artikli da W. Pannell, dro F. Tenfuss, T. Lang, A. Gode e C. Röström ipsa.

On abonez R. U. yarale po 2 usana dolari che Sdo F. Hardin, o, en Europa, preferinde che sdo T. Lang, Leopold Street, 58, Leeds 7, Anglia.

«The International Shorthand Review» (La internaciona Stenografio-Revuo), n° 8, jan.-marto 1954, red. F. Hardin, tote en Angla, publikigas mondala artikli ed informi pri stenografio e, en sua mondolinguala seciono, artikli en Ido, precipue da Ed. Waterkotte e E. Anderegg-Gurtner.

IN MEMORIAM

JEAN LAURENT, 1876–1954

Nia Ido-movado perdas un de sua maxim eminenta pioniri, sioro Jean Laurent de Marseilles, qua mortis ye la 2. di aprilo 1954, evanta 78 yari.

On memoras la importanta tezo quan il prizentis en 1935 koram la medicin-fakultato en Marseille pri la aplikado di Ido al farmakologikoza cienci. Ta tezo publikigita kom libro 128-pagina, a qua adjuntasas kom anexajo kompleta tradukuro di un numero dil «Jurnalo di farmacio e di kemio» (50-pagina) esas pruvo di la posibleso di Ido en ta domeno tre specala quale en omna altra domeni. Sioro Laurent ageme partoprenis la Ido-labori: il restis membro di nia akademio til la dio en qua la maladeso haltigis lu. Il esez exemplo por ni omna: quale lu, ni fidez a nia idealo e laborez per tota forci por la futura vinko di nia linguo.

E. B.

LIBRI E BROSHURI

La kasero dil U. L. I. e la landal agenti di Progreso (videz la adresi en la 2a kovril-pagino) es pronta mediacar e livrar al Idisti ed Ido-lernanti omna Ido-libri existanta. On sendez la komendo e la pago ad un dil indikita adresi e la komendita libri expediesos de U. L. I. o de Ido-Kontoro adherinta la Ido-Librala-Servo.

Omna libri infre indikita vendesas favore la centrala kaso dil Uniono por la L. I. La sendo-kusti inkluzesas en la preco. Por obtenar la preco en landala pekunio, voluntez multiplikar la sumo obtenita en suisa franki per la sequanta kambio-valoro: angla sh. 1.65; belga fr. 12.—; dana kr. 1.50; franca fr. 80.—; hispana pes. 10.—; italiana lire 135.—; germana Mk. 1.—; sveda kr. 1.20; USA-dolaro —.25.

LERNO-LIBRI POR OMNI

<i>de Beaufront</i> , Kompletea gramatiko detaloza	sfr.	2.—
<i>Noetzli</i> , Internaciona-docolibro (por kursi)	„	1.—
<i>de Beaufront</i> , Exercaro por perfektigar la studio	„	—50
<i>H. Jacob</i> , Mil vorti Ido, Esperanto-Ido lexiko, singla	„	—50

POR FRANCI

<i>Noetzli-Farquet</i> , Grammaire facile	„	2.—
<i>Guignon</i> , Lexique Ido-Français	„	1.—
<i>Beaufront-Couturat</i> , Dictionnaire Français-Ido	„	5.—

POR GERMANI

<i>Weber</i> , Ido por omni	„	1.—
<i>Feder-Schneeberger</i> , Radikaro Ido-Deutsch	„	5.—
<i>Auerbach</i> , Wörterbuch Deutsch-Ido	„	1.50
<i>Schneeberger</i> , Taschenwörterbuch Ido-Deutsch und Deutsch-Ido	„	3.—

POR ITALIANI

<i>Raiteri</i> , Compendio grammaticale della L. I. Ido	„	—50
<i>Lusana</i> , Vocabolario moderno Ido-Italiano ed Italiano-Ido	„	3.—

POR ANGLI

<i>de Beaufront</i> , Complete manual	„	2.50
<i>L. H. Dyer</i> , Ido-English and English-Ido, singla	„	8.—

POR HISPANI

<i>Escuder-Marcilla</i> , Diccionario Ido-Español	„	4.—
<i>Pedro Marcilla</i> , Diccionario Español-Ido	„	4.—

POR SÜEDI

<i>Strandquist</i> , Ido-sueda lernolibro por novici	„	4.50
--	---	------

Pri altra materialo, insigni, broshuri, postkarti propagala, afisheti, anciena numeri di Progreso e literaturo voluntez demandar nia preco-listi ed ofri.

**UNIONO POR LA LINGUO INTERNACIONA
(IDO = ESPERANTO REFORMITA)**

Sekretario: VICTOR GOUIX, 254, av. Paul Deschanel, BRUXELLES 3, Belgia

DIREKTANTA KOMITATO

Prezidero:

HANS CORNIOLEY (Suisia)

Viceprezidero:

J. WARREN BAXTER (Anglia)

Sekretario:

VICTOR GOUIX (Belgia)

Vicesekretario:

LEONARDO RAITERI (Italia)

Kasero:

J. KREIS-SCHNEEBERGER (Suisia)

Cetera membri:

DRO S. AUERBACH (Anglia)

T. V. BÄCKSTRÖM (Suedia)

DRO HANS BRISMARCK (Suedia)

JOAQUIN FERRERES (Hispania)

TOM LANG (Anglia)

KURT LINDE (Germania)

C. NOVY (Chekoslovakia)

W. PANNELL (USA)

C. PAPILLON (Francia)

E. THOMSEN (Dania)

La komitato elektis por la periodo del 1-a januaro 1953 til la 31-a decembro 1955.

AKADEMIO DI IDO

Prezidero:

DRO. HANS BRISMARCK (Suedia)

Vice-Prezidero:

KANONIKO BOGARD (Francia)

Sekretario:

HANS CORNIOLEY (Suisia)

Cetera membri:

DRO. S. AUERBACH (Anglia)

G. BOZZOLO (Italia)

K. CIZEK (Chekoslovakia)

A. HUBBARD (Anglia)

H. JACOB (Anglia)

U. JAHN (Suedia)

J. KREIS-SCHNEEBERGER (Suisia)

DRO. P. MASERA (Italia)

H. MEIER (Luxemburgia)

H. RÖHNISCH (Suedia)

DRO. F. TENFUSS (Brazilia)

H. VINEZ (Francia)

La akademio elektis por la periodo del 1-a januaro 1953 til la 31-a decembro 1955.

PROGRESO aparas tri- o kvarfoye en la yaro, e tote en Ido. Artikli e tradukuri sendez a la redaktero Heinz Jacob, 3 Sparelease Hill, Loughton (Essex), Anglia, movadal informi a la sekretario Victor Gouix, 254, Av. Paul Deschanel, Bruxelles 3, Belgia. La *Linguala Suplemento* aparas reguloze, redaktero Hans Cornioley, Schulweg 2, Bern, Suisia. Administrero di Progreso: J. Kreis-Schneeburger, Case Champel 27, Genève, Suisia. Progreso imprimesas da J. Kleiner, Monbijoustrasse 121, Bern (Membro dil Uniono).

SUISA IDO-BULETINO aparas plurfoye en la yaro e sendesas gratuite ad omna membri dil U. L. I.

IDO-KONSUL-SERVO montras la praktikal apliko-possibleso di Ido. Omna Idisti povas kunlaborar. On demandez informi che la kasero dil U. L. I.